

Waar houdt aanstormend taalkundetalent zich mee bezig? Sterre Leufkens en Marten van der Meulen (als blogduo bekend onder de naam Milfje Meulskens) staan er op gezette tijden bij stil.

Schrijf maar Fries!

De Friese taal staat onder druk. Ondanks de officiële Europese erkenning als minderheidstaal, die er bijvoorbeeld voor zorgt dat basisonderwijs in het Fries mag worden gegeven, neemt het aantal moedertaalsprekers van die taal af. Voorvechters van het Fries willen dat natuurlijk tegengaan, maar valt zo'n proces wel te sturen? Misschien wel.

Onderzoek heeft aangetoond dat sociale media een belangrijke rol kunnen spelen in het behoud van bedreigde talen. Sterker nog, een taal die niet online wordt gebruikt, sterft uiteindelijk uit. Lysbeth Jongbloed-Faber onderzocht bij de Fryske Akademy of jongeren ook online Fries gebruiken. Kunnen WhatsApp, Twitter en Facebook de taal redden?

Safolle mooglik Frysk

Jongbloed-Faber liet meer dan 2200 middelbare scholieren vragenlijsten invullen over hun taalgebruik op sociale media. De jongeren waren tussen de 14 en 18 jaar oud, en kwamen zowel van het platteland als uit de steden. De groep is wat betreft moedertaal een goede afspiegeling van de bevolking van Friesland: 45% leerde Fries als eerste taal, 36% hoorde van de ouders alleen Nederlands, en 12% groeide tweetalig op.

De eerste groep bleek gemiddeld positiever over het Fries, en was dan ook meer geneigd om Fries te gebruiken op Twitter, Facebook en vooral bij het chatten op de telefoon met WhatsApp. Maar ook de groep met Nederlands als moedertaal gebruikt soms Fries online. Wat bepaalt die taalkeuze?

Het belangrijkste, ontdekte Jongbloed-Faber, zijn je vrienden. Hoe meer Fries zij spreken, des te vaker doen de jongeren dat zelf ook. De houding van hun vrienden tegenover de taal heeft hier ook invloed op. Als de vriendengroep trots is op het Fries, dan gaan de

Foto: Jacob van Essen / Hoge Noorden

Lysbeth Jongbloed-Faber onderzocht hoe jongeren het Fries gebruiken op sociale media.

jongeren de taal meer gebruiken. Eén informant zegt het zo: "Ik brûk safolle mooglik Frysk, wannear't it mar kin. 90% fan myn freonen is Frysk, en oars leare se it mar." Andersom geldt het ook: als hun vriendenkring Nederlands gebruikt, dan schakelen de jongeren over op die taal, zelfs als Fries hun moedertaal is. Je spreekt de taal van je vrienden, ook als dat niet de taal van thuis is.

Trots

Het Fries wordt dus zeker gebruikt op sociale media, vooral door de trotse jongeren die je met name op het platteland vindt. Maar de manier waarop zij Fries schrijven, wijkt af van de standaard. Slechts 12% van de ondervraagde jongeren kan 'echt' Fries schrijven volgens de regels. "Jongeren spellen zoals ze de taal horen. Dat is vaak anders dan de officiële norm, want die staat ver af van de spreektaal", legt Jongbloed-Faber uit. De sociale media geven een enorme boost aan deze nieuwe 'geschreven spreektaal'. "Vroeger was Fries vooral een spreektaal, maar juist door sociale media is het in opmars als geschreven taal." De meningen over deze socialemediataal zijn verdeeld, maar Jongbloed-Faber is duidelijk: "Voor het voortbestaan van een taal is het het belangrijkste dát de taal wordt gebruikt."

Het provinciebestuur heeft de uitkomsten van het onderzoek in-

middels opgepikt. Zo wordt in het beleid nu sterker ingezet op digitale hulpmiddelen. De campagne 'Praat mar Frysk', die het gebruik van Fries in het dagelijks leven stimuleert, heeft daarom nu ook een WhatsApp-account.

Het is nog maar de vraag of dat genoeg is. Naast online aanwezigheid blijft het cruciaal dat ouders Fries praten met hun kinderen, maar dat lijkt af te nemen. "Er komen steeds meer gezinnen waarvan één ouder Fries en de ander Nederlands als moedertaal heeft. In die gezinnen gebruiken kinderen toch overwegend Nederlands", concludeert Jongbloed-Faber.

Meekijken

Sinds 1 november doet Jongbloed-Faber promotieonderzoek aan de Universiteit Maastricht, waar ze zal samenwerken met onderzoekers van het Limburgs. "Het is interessant om het Fries en Limburgs met elkaar te vergelijken. Limburgers lijken op Twitter bijvoorbeeld hun moedertaal meer te gebruiken dan de Friezen."

Ook gaat ze kijken naar de taal zelf: hoe schrijven de Friezen, en wanneer switchen ze naar Nederlands? Om aan data te komen, mag ze meekijken met de WhatsApp-conversatie van verschillende groepen Friezen. Als die veel gaan appen, dragen ze hun steentje bij aan de wetenschap – én aan het voortbestaan van het Fries. <